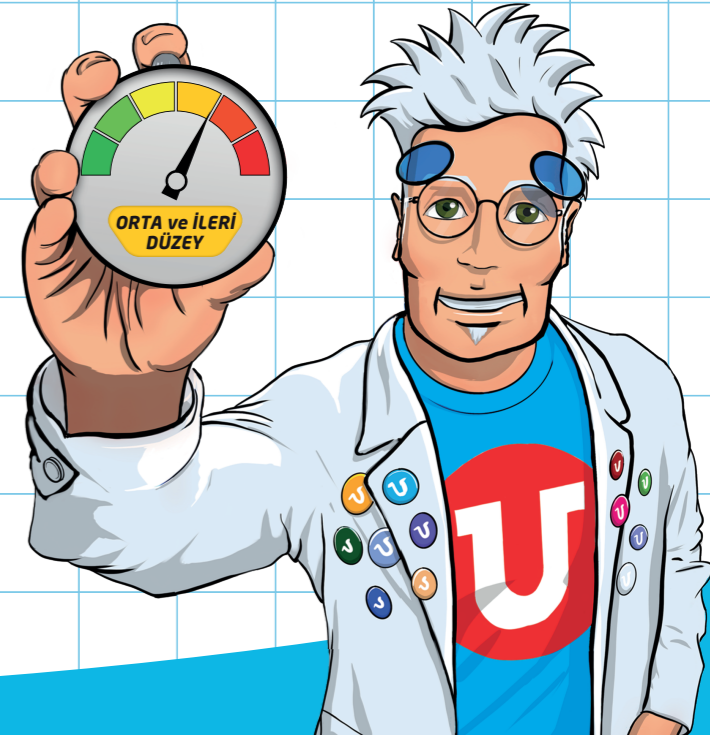

5.ÜNİTE

U

9. Sınıf Orta ve İleri Düzey Fizik Soru Bankası

Sıcaklık ve Isı

ABONE
OL

MELİK EKEN

SICAKLIK VE ISI

İÇ ENERJİ

SICAKLIK

ISI

TERMOMETRELER

İÇ ENERJİ – SICAKLIK – ISI

Günlük yaşamda ısı ve sıcaklık kavramları çoğu zaman birbiri yerine kullanılarak karıştırılır.

Bu kavramlar birbiriyle ilişkili ancak eş anlamlı değildir.

İç Enerji

Bir maddenin taneciklerinin iki tür enerjileri vardır.

- 1) Tanecikler arası bağlarda depo edilen enerji (PE)
- 2) Taneciklerin titreşimlerinden dolayı sahip oldukları enerji (KE)

Bir maddenin iç enerjisi bu enerjilerin toplamıdır.

İç Enerji

Madde miktarı ile doğru orantılıdır.

Ölçülemez.

Birimi kalori ve Joule dur.

Madde ısı alırsa iç enerjisi artar.

Madde ısı verirse iç enerjisi azalır.

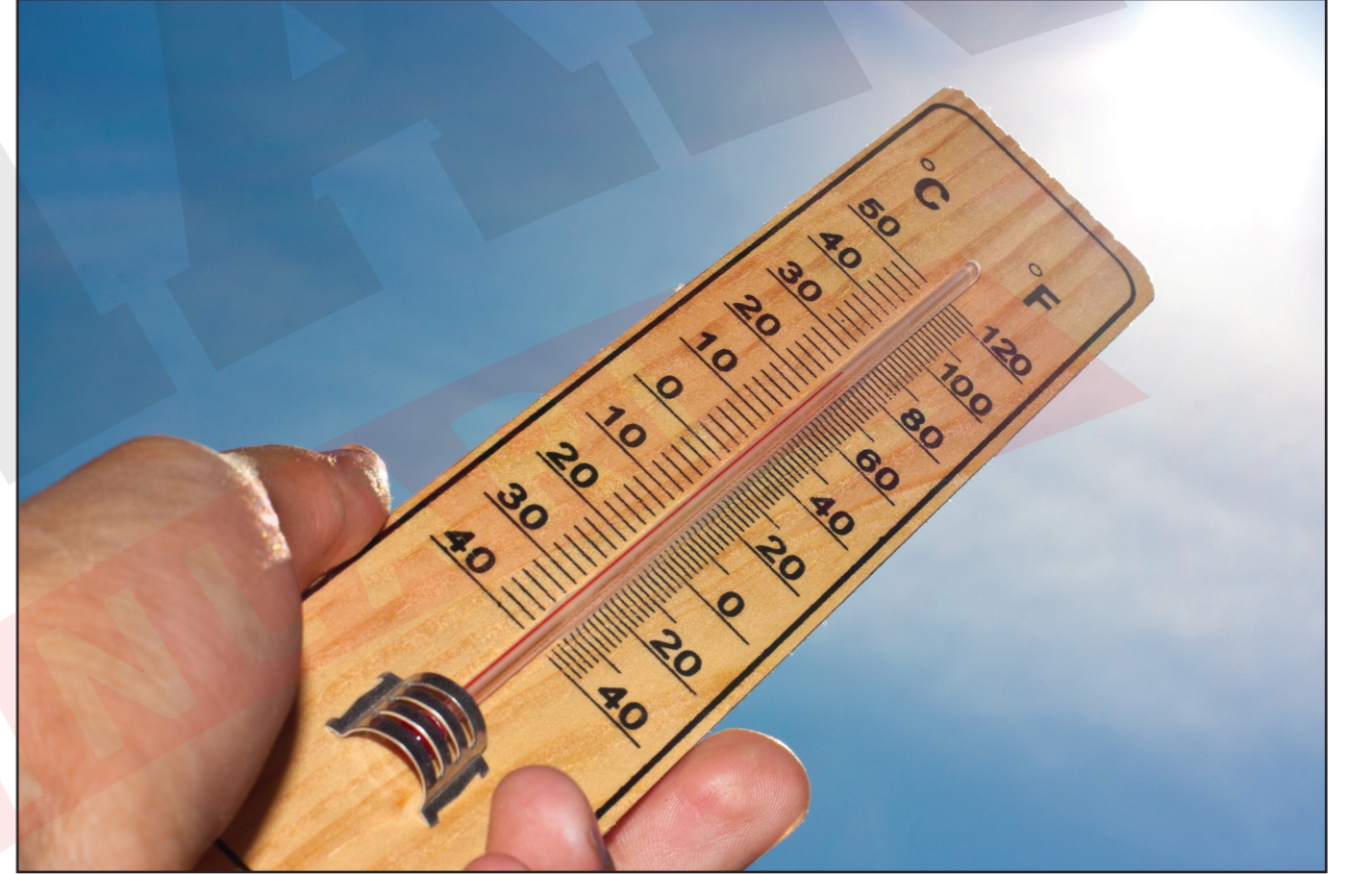
Sıcaklık

Bir maddenin sıcaklığı, o maddenin taneciklerinin ortalama hareket enerjileri ile orantılı bir büyüklüktür.

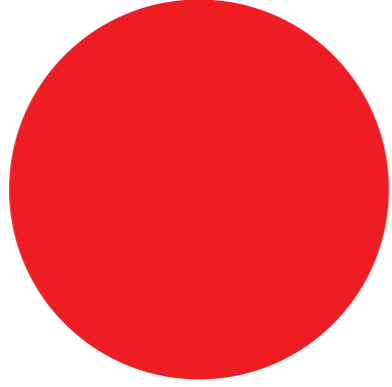
Madde miktarına bağlı değildir.

SI'daki birimi Kelvindir. (K)

Termometre ile ölçülür.

Isı

Sıcak cisim

Soğuk cisim

Isı akış yönü

Sıcak cismin sıcaklığı azalır. KE ↓

Soğuk cismin sıcaklığı artar. KE ↑

Sıcak cisimden soğuk cisme aktarılan enerjiye **ısı** denir.

- Yalıtılmış bir ortamda farklı sıcaklıkta iki madde bulunursa sıcaklığı yüksek olan düşük olana enerji verir. Enerji aktarımı, sıcaklıkları eşitleninceye kadar devam eder. İç enerjinin aktarılan kısmına **ısı** denir. Q ile gösterilir ve birim olarak SI da Joule dür. Calori Olarak da kullanılabilir. Aktarılan ısı enerjisini hesaplamak için **kalorimetre kabı** kullanılır.

Buzu eritmek için de ısı verilir.

0 °C buz → 0 °C su

Tanecikler arası bağlarda depo edilen enerji (PE) artar.

Isı maddenin iç enerjisinde değişime sebep olan enerjidir.

! KAVRAM YANILGISI

Maddelerin ısı enerjisi vardır.

FİZİKTE

Bir maddenin ısı diye bir kavram

YOKTUR.

Örnek:

İç enerjiyle ilgili olarak Derin, Irmak ve Yağmur aşağıdaki yorumları yapıyor.

Derin : Bir maddenin kinetik ve potansiyel enerjilerinin toplamıdır.

Irmak : Isı alan maddenin iç enerjisi artar.

Yağmur : Isı veren maddenin iç enerjisi azalır.

Buna göre; Derin, Irmak ve Yağmur arasında kimlerin yaptığı yorum doğrudur?

A) Yalnız Irmak

B) Yalnız Yağmur

C) Derin ve Irmak

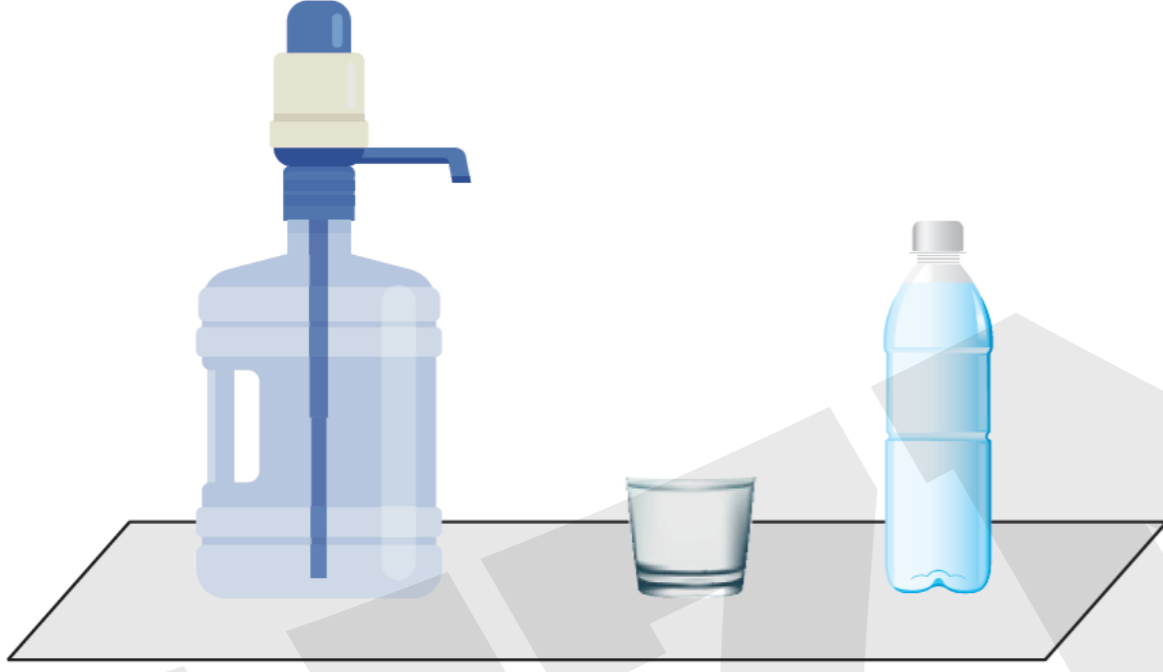
D) Irmak ve Yağmur

E) Derin, Irmak ve Yağmur

Örnek:

Bir damacanaadaki su ile; bardak ve 1,5 litrelik şişe tamamen dolduruluyor.

Damacanada kalan su, bardaktaki su ve şişedeki su aynı ortamda yeterli süre bekledikten sonra;

- I. sıcaklıkları,
- II. ısıları,
- III. iç enerjileri

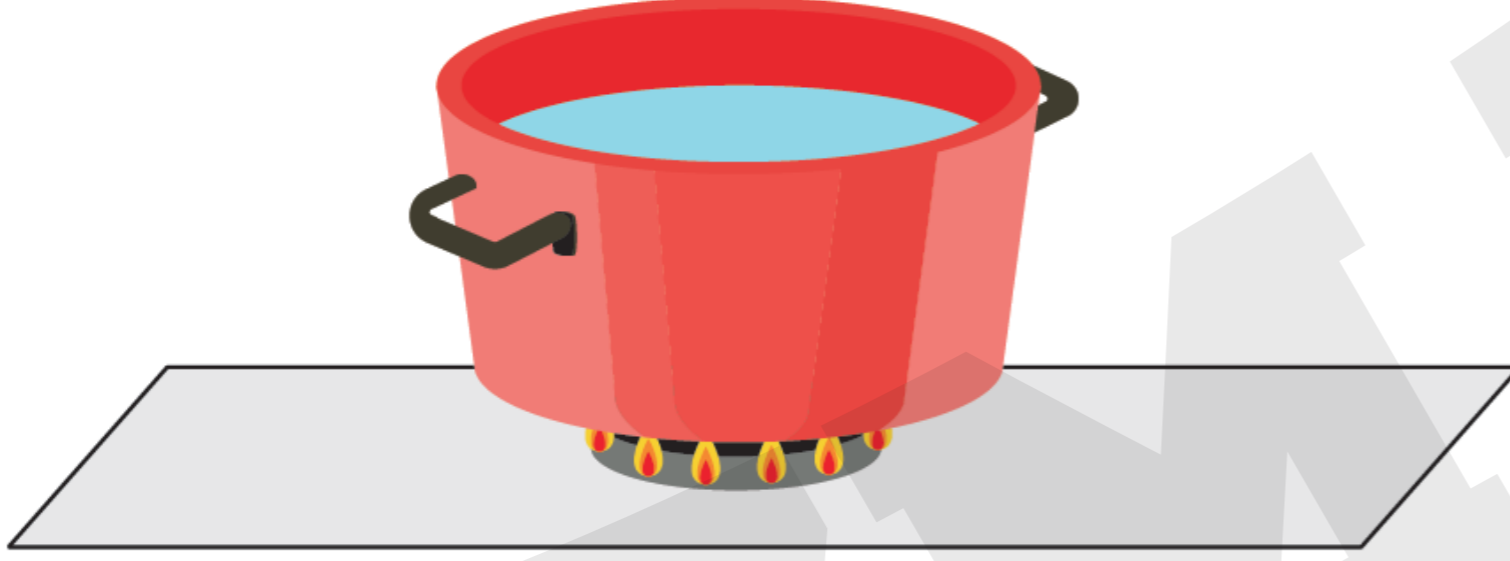
niceliklerinden hangileri her üçü için de eşittir?

- A) Yalnız I   B) Yalnız III   C) I ve II
D) II ve III   E) I, II ve III

Örnek:

Tenceredeki sıvı şekildeki gibi ısıtılıyor.

Buna göre sıvının;

- I. Sıcaklığı artar.
- II. Sıcaklığı değişmez.
- III. İç enerjisi artar.

yargılarından hangileri doğru olabilir?

- A) Yalnız III   B) I ve II   C) I ve III
D) II ve III   E) I, II ve III

Örnek:

K, L ve M sıvılarının sıcaklıklarının zamanla nasıl değiştiğini gösteren tablolar aşağıda verilmiştir.

K	Zaman	t	2t	3t	4t
	Sıcaklık	T	3T	5T	7T

L	Zaman	t	2t	3t	4t
	Sıcaklık	6T	6T	6T	6T

M	Zaman	t	2t	3t	4t
	Sıcaklık	10T	9T	8T	7T

Buna göre K, L ve M sıvılarıyla ilgili,

- I. K sıvısı ısı almaktadır.
- II. L sıvısının iç enerjisi azalmaktadır.
- III. M sıvısının taneciklerinin ortalama kinetik enerjisi artmaktadır.

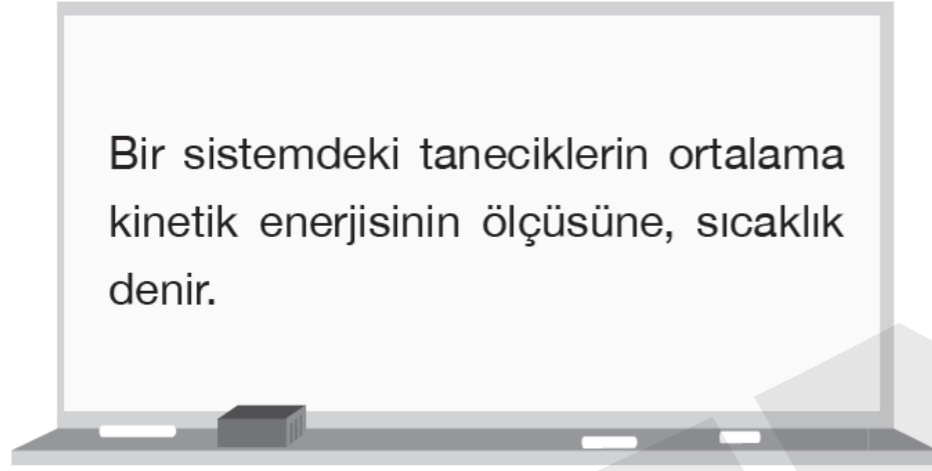
yargılarından hangileri kesinlikle yanlıştır?

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) Yalnız III
D) I ve III   E) II ve III

Örnek:

Fizik öğretmeni Eda, sıcaklığın tanımını tahtaya aşağıdaki gibi yazıyor.

Eda öğretmenin öğrencileri aşağıdaki yorumları yapıyor.

Burak : Sıcaklık bir enerji çeşidi değildir.

Sıla : Sıcaklığı azalan taneciklerin, ortalama kinetik enerjisi azalır.

Sude : Sıcaklığı artan taneciklerin, ortalama kinetik enerjisi artar.

Buna göre; kimlerin yaptığı yorum doğrudur?

A) Yalnız Burak

C) Burak ve Sude

E) Burak, Sıla ve Sude

B) Burak ve Sıla

D) Sıla ve Sude

Örnek:

Isıyla ilgili olarak Kamil, Ahmet ve Selçuk aşağıdaki yorumları yapıyor.

Kamil : Sıcaklıkları farklı iki madde birbirine dokundurulduğunda alınıp-verilebilen enerjidir.

Ahmet : SI birim sisteminde karşılığı kaloridir.

Selçuk : Kalorimetre kabı ölçülür.

Buna göre; Kamil, Ahmet ve Selçuk arasında kimlerin yaptığı yorum doğrudur?

A) Yalnız Kamil

B) Kamil ve Ahmet

C) Kamil ve Selçuk

D) Ahmet ve Selçuk

E) Kamil, Ahmet ve Selçuk

Örnek:

Isı ve sıcaklık, günlük hayatta çok sık birbiri yerine yanlış olarak kullanılan iki kavramdır.

Buna göre;

- I. Hastanın vücut ısısı $35,5\text{ }^{\circ}\text{C}$ 'dir.
- II. Bugün hava oldukça ısındı.
- III. Kar yağarken etrafa sıcaklık verir.

cümlelerinden hangilerinde ısı ve sıcaklık kavramları doğru olarak kullanılmıştır?

A) Yalnız I

B) Yalnız II

C) Yalnız III

D) I ve II

E) II ve III

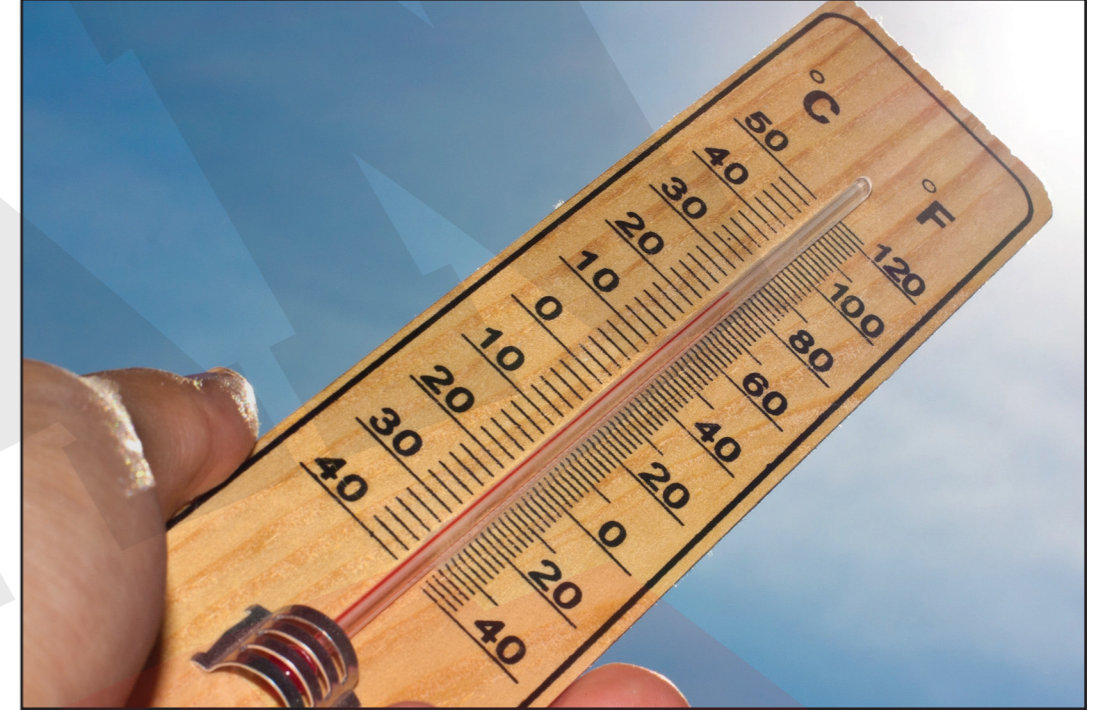

Termometreler

Metal termometreler: Yüksek sıcaklıkları ölçmek için kullanılır.

Sıvılı termometreler: Sıvının genişlemesinden faydalanılır.

Gazlı termometreler: Çok hassas ölçümlerde kullanılır.

Örnek:

Sıcaklık ölçmek için kullanılan termometreler; metal, sıvılı ve gazlı olmak üzere üç çeşittir.

Buna göre;

- I. Hassas ölçüm gerektiren bilimsel çalışmalarda, metal termometreler kullanılır.
- II. Hasta termometrelerinde, sıvılı termometreler kullanılır.
- III. Gazlı termometreler, sıcaklığın çok yüksek değerlere ulaştığı endüstriyel alanlarda kullanılır.

termometre çeşitleri ile ilgili verilen bilgilerden hangileri doğrudur?

A) Yalnız II

B) Yalnız III

C) I ve II

D) II ve III

E) I, II ve III

Örnek:

Farklı ortamlardaki sıcaklığı ölçmek için kullanılacak K, L ve M termometrelerinde, kullanılan sıvıların donma ve kaynama noktaları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Termometre	Donma noktası (°C)	Kaynama noktası (°C)
K	-20	90
L	5	120
M	-40	60

Buna göre K, L ve M termometreleriyle ilgili,

- I. Aynı ortamda her üçüde doğru ölçüm alabilir.
- II. Sıcaklığın -30 °C olduğu ortamda, hem K hem de M termometresi ölçüm alabilir.
- III. Sıcaklığın 110 °C olduğu ortamda, sadece L termometresi doğru ölçüm alır.

yargılarından hangileri kesinlikle doğrudur?

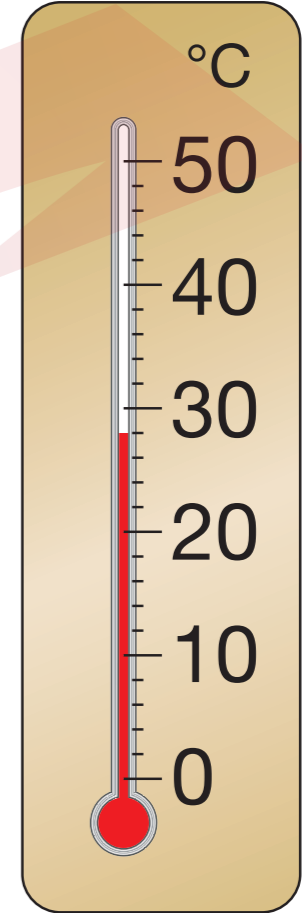
- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) Yalnız III
D) I ve III   E) II ve III

TERMOMETRELERİN DUYARLILIĞI (HASSASİYETİ)

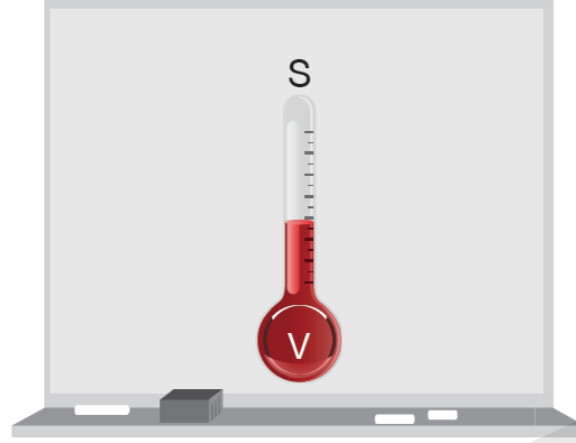
Sıvı termometrelerde ölçüm sonuçlarının hassasiyetini artırmak için,

- Kılcal boru ince olmalı
- Hazne yeterince büyük olmalı
- Sıvının genleşme katsayısı büyük olmalı
- Haznenin genleşme katsayısı küçük olmalı
- Bölme sayısı fazla olmalıdır.

Örnek:

Fizik öğretmeni, tahtaya şekildeki sıvılı termometreyi çizerek Kumru, İdil ve Övünç'e ne yaparlarsa termometrenin daha hassas ölçüm alabileceğini soruyor.

Kumru, İdil ve Övünç'ün cevapları aşağıdaki gibi olduğuna göre;

Kumru : Kullanılan sıvı, genleşme katsayısı daha büyük olan sıvı ile değiştirilmelidir.

İdil : Termometrenin kabının yapıldığı madde, genleşme katsayısı daha küçük olan madde ile değiştirilmelidir.

Övünç : Termometrenin sıvı haznesi, daha fazla sıvı alacak şekilde tasarlanmalıdır.

öğrencilerden hangilerinin verdiği cevap doğrudur?

A) Yalnız İdil

B) Yalnız Övünç

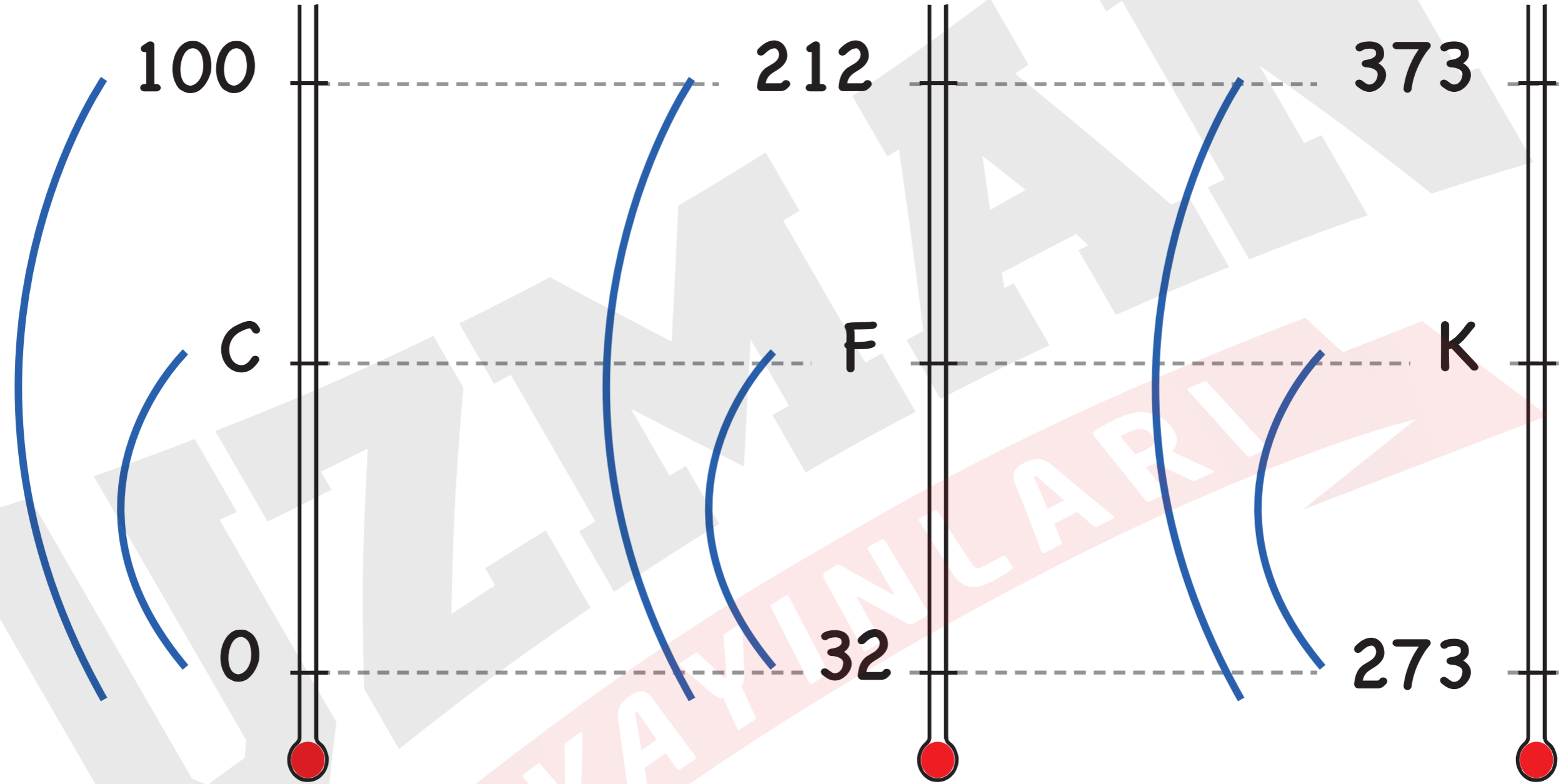
C) Kumru ve İdil

D) İdil ve Övünç

E) Kumru, İdil ve Övünç

TERMOMETRELER ARASI GEÇİŞLER

Bölme sayıları oranlanır.

$$\frac{C - 0}{100 - 0} = \frac{F - 32}{212 - 32} = \frac{K - 273}{373 - 273}$$

Örnek:

Celcius ve Fahrenheit termometreleri, hangi sıcaklıkta aynı değeri gösterir?

A) -50

B) -40

C) 20

D) 40

E) 50

**UZMANLARIN
YAYINLARI**

Örnek:

Bir X termometresi suyun donma noktasını -50°X , kaynama noktası ise 150°X olarak gösteriyor.

Buna göre, sıcaklığın 40°C olduğu ortamda X termometresi kaç $^{\circ}\text{X}$ değerini gösterir?

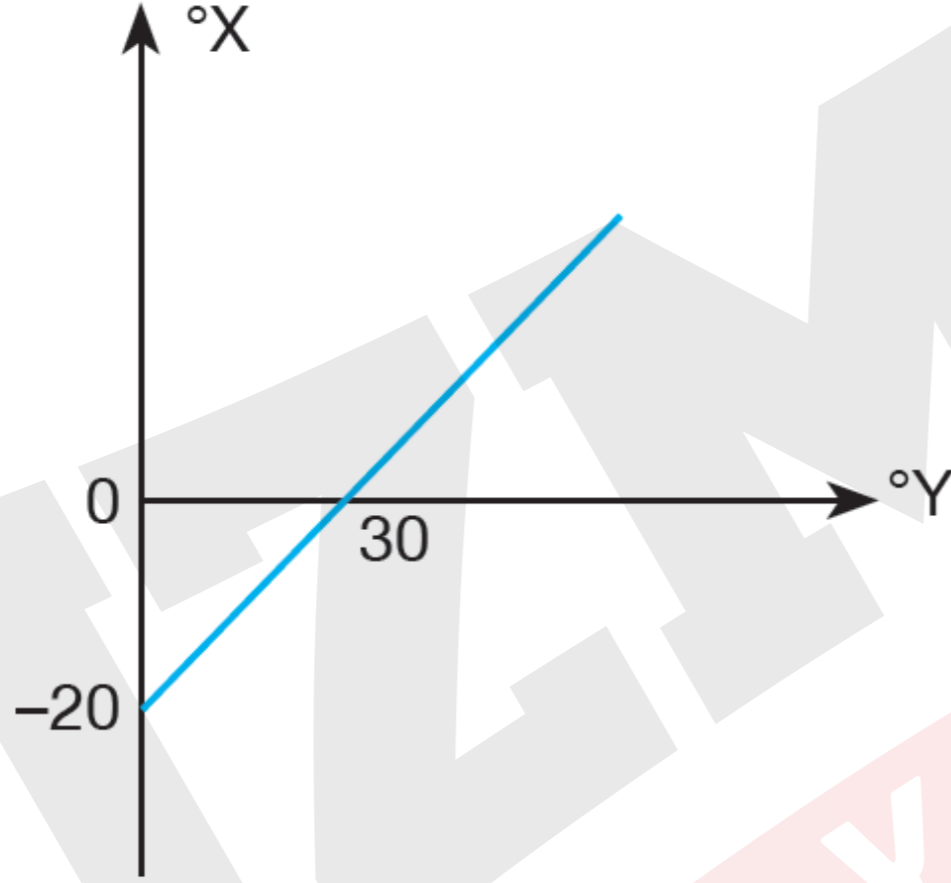
- A) 5   B) 10   C) 15   D) 25   E) 30

YAYINLARI

Örnek:

X termometresi ile Y termometresinde okunan değerler arasındaki ilişki şekildeki grafikte gösterilmiştir.

Buna göre; hava sıcaklığının $60^{\circ}Y$ olduğu ortamda, X termometresi kaç $^{\circ}X$ değerini gösterir?

- A) -20   B) -10   C) 10   D) 20   E) 50

Kelvin Termometresi (Mutlak Sıcaklık Ölçeđi)

Sıcaklığın bilimsel tanımına uygun termometre

0 K = Maddenin taneciklerinin hareket etmediği sıcaklık

0 K ve 0 K'den düşük sıcaklıklar olamaz.

0 K X

-20 K X

-40 K X

Örnek:

Maddenin taneciklerinin neredeyse durgun olarak düşünöldüğü sıcaklığa “mutlak sıcaklık” denir.

Mutlak sıcaklıkla ilgili,

- I. 0 K'dir.
- II. Termometrelerde mutlak sıcaklığın altında bir değer ölçülemez.
- III. Bir maddenin, süper iletkenlik göstermeye başladığı sıcaklıktır.

yargılarından hangileri doğrudur?

A) Yalnız III

B) I ve II

C) I ve III

D) II ve III

E) I, II ve III

